ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 305:341.244] (477)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.35.17>

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Ольга Горулько

*Національна академія державного управління при Президентові України,
Інститут публічного управління та адміністрування,
кафедра парламентаризму та політичного менеджменту
вул. Антона Цедіка, 20, 03057, м. Київ, Україна*

У статті розглянуто комплекс нормативно-правових актів щодо реалізації гендерних зобов'язань України, які сприяють формуванню у суспільстві сучасного світогляду щодо паритетності. Обґрунтовано пряму залежність між рівнем реалізації гендерних зобов'язань та рівнем розвитку демократії в державі. Охарактеризовано зміст гендерних зобов'язань України, який відображено у Стратегії гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки та імплементовано в Україну. З'ясовано, що гендерними зобов'язаннями України є забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків; утвердження цінності гендерної рівності в усіх сферах соціального життя; вироблення гендерних стратегій та відповідної їм гендерної політики. Зазначено, що гендерний диспаритет у державі обумовлений наявними стійкими гендерними стереотипами, які панують у суспільній свідомості, та недостатнім рівнем політичної культури, яка формується на основі суспільних цінностей. Акцентовано увагу на реалізації гендерних зобов'язань України шляхом імплементативних міжнародних стандартів гендерної політики; запровадження колегіальних науково-консультаційних рад при уповноваженому з гендерної політики в усіх представницьких органах публічної влади, зокрема у Верховній Раді України. З'ясовано, що ухвалення гендерно орієнтованих законопроектів, формування гендерно збалансованих структур у Верховній Раді України, запровадження гендерного аудиту та гендерного навчання народних депутатів України і працівників Апарату Верховній Раді України сприятимуть досягненню гендерної рівності – основному гендерному зобов'язанню держави. Для цього Верховна Рада України як вищий законодавчий орган державної влади в умовах демократичного розвитку держави має ухвалювати гендерно збалансовані закони та державний бюджет; здійснювати контроль за діяльністю Уряду та представництвом громадян України в процесах державного врядування у сфері реалізації гендерної політики; розвивати інституційну спроможність шляхом запровадження системи внутрішнього забезпечення управління якістю; сприяти реалізації гуманістичних цінностей, серед яких толерантність як базовий принцип гендерності посідає значне місце у вирішенні гендерних зобов'язань.

Ключові слова: гендер, гендерна політика, гендерна рівність, гендерні зобов'язання, толерантність, демократичні цінності.

Постановка проблеми. Реалізація гендерних зобов'язань України розпочинається з моменту ратифікації Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1980 року та Цілей розвитку тисячоліття, які підтримали 193 держави-учасниці ООН і мали їх досягти до 2015 року. Їх продовженням стали Глобальні цілі сталого розвитку (2015–2030 роки), якими серед інших цілей визначено таку мету, як забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат.

Україна, виконуючи вимоги Угоди про Асоціацію з ЄС, прийняла низку нормативно-правових актів, пов'язаних із виконанням Глобальних цілей сталого розвитку. Це,

зокрема, Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», якою визначено цільові орієнтири для досягнення до 2030 року, які відображені у національній системі завдань і показників [1], та Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [2]. У цих документах визначено цілі, національні завдання та комплекс заходів на зазначений термін. Однак темпи їх виконання незадовільні, а низка позицій залишається проблемною, зокрема гендерний розрив у економічних можливостях, політична участь, гендерні стереотипи. Це стосується також Верховної Ради України, яка в умовах демократичного розвитку держави, на жаль не є прикладом для інших інститутів держави щодо набуття ними інституційної спроможності і реалізації гуманістичних цінностей, зокрема, пов'язаних з гендерною проблематикою [3].

Отже, ці питання потребують подальшого наукового осмислення та обґрунтування, зокрема щодо формування паритетності в суспільстві та державі, встановлення залежності між рівнем реалізації гендерних зобов'язань та рівнем розвитку демократії, визначення проблем реалізації гендерних зобов'язань України.

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідженню окремих аспектів цієї проблематики свою увагу приділили вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема П. Бурдєс, М. Білінська, Л. Гонюкова, В. Гошовська, Л. Даниленко, Н. Комих, Н. Кутова, М. Мід, П. Фрейре, Р. Хоф, які у своїх працях, відповідно, наголошували на необхідності визнання рівних прав і можливостей чоловіків і жінок, які однаковою мірою будують власну державу і суспільні відносини в ній. Незважаючи на достатнє розроблення зазначеної проблематики, питанням реалізації гендерних зобов'язань України не приділялось достатньо уваги, тому вони залишаються актуальними.

Мета дослідження полягає в розкритті проблем реалізації гендерних зобов'язань України, пов'язаних із діяльністю Верховної Ради України, та формулюванні пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що Україна прийняла комплекс законодавчих і правових актів, які ґрунтуються на принципах гендерної рівності, закріплених у багатьох міжнародних документах (у Загальній декларації прав людини (1948 рік), Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок (1967 рік), Декларації ООН про викорінення насильства щодо жінок (1993 рік), Стратегії гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки тощо), у політичній сфері нашого суспільства все ще існує гендерний диспарат (навіть під час введення гендерних квот) [4].

Це пов'язано, на нашу думку, по-перше, зі стійкими гендерними стереотипами, які панують у суспільній свідомості, по-друге, з недостатнім рівнем політичної культури, сформованої на основі суспільних цінностей.

У державах-учасниках Європейського Союзу (далі – ЄС) суспільні цінності визначені Хартією прав людини Ради Європи та Хартією ЄС з основних прав людини. Їх не можна порушити без покарання. Вони ґрунтуються на морально-етичній основі і характеризуються плюралізмом, недискримінацією, терпимістю, справедливістю, солідарністю, рівністю жінок і чоловіків. У цих міжнародних нормативних актах цінності визнаються більше, ніж принципи, а розглядаються практично як джерело принципів права, тому повага до них та їх дотримання є обов'язком для кожного громадянина цих держав.

Порушення будь-якої із зазначених цінностей тягне за собою санкції у вигляді призупинення певних прав, пов'язаних із членством в ЄС, зокрема попередження держави-порушниці, призупинення права голосу представника уряду цієї держави, виключення зі складу спільноти, тобто не існує порушення, яке б залишилось без реакції з боку держави чи суспільства, про що чітко зазначено у чинному законодавстві держав-учасниць ЄС.

Практично кожна країна ЄС закріпила у своїх конституціях три такі основні складові частини принципу рівноправності в правах, як рівність усіх громадян перед законом; рівність незалежно від раси і національності; рівність жінки та чоловіка, що передбачає однакові можливості для їх участі в усіх сферах суспільного життя, а також рівного становища в сім'ї [5]. Наприклад, у Канаді право на рівність між жінками та чоловіками закріплено у Конституції з 17 квітня 1982 року; принцип паритетності жінок і чоловіків – у Конституції Франції з червня 1996 року; акт про рівне ставлення до чоловіків і жінок щодо соціальних гарантій – у Данії з 1998 року; встановлення рівності жінок і чоловіків ухвалено Бундестагом Німеччини 30 листопада 2001 року; Закон про рівноправність статей ухвалено парламентом Іспанії у березні 2007 року [5, с. 8–10].

Отже, європейські цінності сформувалися давно. Історично вважається, що вони виникли взагалі ще в епоху Просвітництва, а в подальшому – під час Французької революції 1789 року, тому вони є більше вкорінені у свідомість європейців, відображені у їхніх правових актах і в звичній буденній поведінці, у тому числі у політичній культурі народів.

В українців і в Україні інша історія. Незважаючи на багаторічний досвід перебування частини її території і народу у складі європейських країн (Австро-Угорщина, Польща, Литва), все ще наявна диспропорція між матеріальними і морально-етичними цінностями. Хоча, як зазначають українські дослідники, «серед більшості населення зростають проєвропейські настрої, визнається курс на побудову прагматичної (насамперед економічної) співпраці з країнами ЄС» [6, с. 56].

Це підтверджується інтегральним індексом національної дистанції, який характеризує «рівень близькості відносин одного народу з іншим й очікувань щодо зовнішньої політики» [7]. Цей індекс засвідчує тенденції росту загальнонаціональної ідентичності та дистанціювання українців від народів колишніх республік СРСР.

Аналізуючи динаміку його зростання у період 1994–2010 років, зазначаємо, що порівняно з іншими народами (американцями, німцями, поляками, словаками, угорцями, сербами, румунами, грузинами), які у 1994 році мали посереднє толерантне ставлення до інших народів (середнє значення індексу становило 4,4), у 2010 році вони вже мали низький рівень толерантності і ще більше відокремлення від інших народів (середнє значення індексу становило 5,6), українці у ці роки мали також зростання інтегрального індексу національної дистанційованості, але дуже незначне, а саме від 1,8 до 2. Це свідчить про те, що рівень толерантного ставлення до інших народів практично не змінився, а повільна зміна у національній ідентичності – про довгу «терпимість до будь-яких проявів іншого етнічного менталітету (у поведінці, способі життя, характері, висловлюваннях тощо)» [7].

Така повільна зміна у свідомості і поведінці українців, зокрема щодо їх толерантності, стосується не лише питань національної ідентичності, національної свідомості, але й питань гендерності, яка є однією зі складових частин толерантності. Міжнародні експерти стверджують, що формування толерантного ставлення громадян до гендерної проблематики вирішить це питання набагато швидше, тоді «не прийдеться чекати 2095 року для досягнення гендерного паритету у країнах зі слабкою демократією» [8].

Таким чином, вони пов'язують цінності гендерної рівності (гендерної паритетності) з демократією. Ми погоджуємось із таким твердженням, адже навіть у простому порівнянні індексів демократії, національної дистанційованості (толерантності) та гендерного розриву [9] прослідковується така залежність між ними: чим вище рівень демократії в державі, тим вище рівень толерантності і нижче рівень толерантної етнічності як «універсального принципу суспільних відносин, що в умовах етнокультурного плюралізму уможливорює безконфліктне існування іншостей у такому соціумі» [10, с. 11], та менше рівень гендерного роз-

риву як умови, яку створює держава у встановленні того, «наскільки добре вона розподіляє свої ресурси та можливості серед своїх чоловіків і жінок незалежно від загального рівня цих ресурсів і можливостей» [11]

Отже, залежність між гендерністю і демократією очевидна. Як зазначають експерти, у 2020 році Україна піднялась на шість сходинок і посіла 59-е місце серед 153 держав за інтегральним індексом національної дистанційованості. Перші місця посіли Ісландія, Норвегія, Фінляндія. При цьому за індексом демократії Україна посіла у 2020 році 79 місце серед 167 держав [12], тоді як перші місця посіли ті ж самі держави, такі як Норвегія, Ісландія, Швеція.

Порівнюючи індекс демократії з індексом гендерного дистанціювання, зазначаємо, що підвищення рівня демократизації в державі загалом і в кожному її інституті зокрема, у тому числі у Верховній Раді України – вищому законодавчому органі влади, – сприятиме вирішенню гендерних питань і дотриманню відповідних зобов'язань, взятих державою.

Верховна Рада України у цьому питанні має бути взірцем, а народні депутати України мають демонструвати високий рівень політичної культури і відповідати вимогам сьогодення. Без сумніву, вони мають бути толерантними, тобто такими, коли «образ «інший/чужий» виступає не як ворог, агресивний суперник, з яким слід боротися, а лише як індивід» [13].

У рамках нашого дослідження ми застосували тест для визначення рівня толерантності народних депутатів України Верховної Ради України IX скликання [14]. У більшості опитаних (52,3%) рівень толерантності виявився середнім. Це означає, що більшість народних депутатів України більше орієнтована на власні норми, тому що вони ним більш знайомі і зрозумілі, тому вони не готові вести діалог, у результаті якого, як правило, виникає зміна власної позиції. Такий рівень толерантності свідчить про те, що парламентарям досить складно визнавати іншу позицію, відмінну від власної.

Отже, ми вважаємо, що саме утвердження принципу толерантності у відносинах між народними депутатами України та виборцями є основою реалізації демократичних принципів та демократичних стандартів життя, серед яких слід назвати стандарт гендерної рівності. Його визначено Цілями розвитку тисячоліття ООН і ратифіковано Україною у 2000 році, в результаті чого встановлено, що у представницьких органах влади та вищих щаблях виконавчої влади має бути 30 на 70 відсотків представників тієї чи іншої статі. Також має бути скорочений наполовину розрив у доходах жінок і чоловіків.

При цьому під толерантністю розуміють повагу, прийняття різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості; під толерантною етнічністю – терпимість до будь-яких проявів іншого етнічного менталітету (у поведінці, способі життя, характері, висловлюваннях тощо) [7].

Так, сформованість нової системи поглядів у народних депутатів України, що ґрунтуються на діалозі, толерантності, гендерності, демократії, забезпечить прискорення процесів реалізації гендерних зобов'язань, взятих державою.

Вважаємо, що цьому сприятиме встановлення нових стандартів поведінки народних депутатів України, які передбачатимуть чітке виконання ними всіх нормативно-правових актів (законів, постанов тощо), які вони самі приймають. На той час гендерні стереотипи в українському суспільстві перестануть переважати над гендерними цінностями (цінностями толерантності), як це спостерігається нині.

У державах ЄС подолання гендерних стереотипів відбулось на рівні визнання і глибокої поваги до демократичних цінностей свободи й плюралізму думок, почуття власної гідності та патріотизму, гендерної рівності.

Україна, зробивши свій європейський вибір і затвердивши його конституційно, також має визнати, що реалізація всіх гендерних зобов'язань потребує від неї виконання таких функцій:

- забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків;
- утвердження цінності гендерної рівності в усіх сферах соціального життя;
- вироблення гендерних стратегій та відповідної гендерної політики в усіх інститутах держави і суспільства.

Цьому спрост, на наш погляд, низка нормативно-правових актів, прийнятих в Україні.

Це, по-перше, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», яким передбачено проведення гендерно-правової експертизи чинного законодавства, проєктів нормативно-правових актів, результатом якої є надання висновку щодо їх відповідності принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [15].

По-друге, важливим є виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України «Питання проведення гендерно-правової експертизи» від 2018 року № 997, якою затверджено Порядок проведення гендерно-правової експертизи та форми висновків та наказу Міністерства юстиції України № 3719/5, яким затверджено Методичні рекомендації з проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства та проєктів нормативно-правових актів (2018 рік).

По-третє, важливою є реалізація Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року [16], якою передбачено вдосконалення механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства та впровадження європейських стандартів рівності.

Привертає увагу той факт, що в одному із завдань цієї програми («удосконалення механізму реалізації захисту від дискримінації за ознакою статі (дискримінації за кількома ознаками)») пріоритет віддається збільшенню кількості комплексних консультаційних послуг, наданих постраждалим від дискримінації за ознакою статі. Ми вважаємо, що увага має бути більше приділена їх недопущенню та попередженню, а не тільки консультуванню, тому мають бути посилені позиції щодо кількості заходів, спрямованих на подолання гендерних стереотипів.

Позитивним у цій програмі є завдання спеціальної підготовки осіб, відповідальних за проведення гендерно-правової експертизи під час розроблення нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, актів органів місцевого самоврядування; розширення переліку статистичних показників за ознакою статі з розбивкою за іншими основними ознаками (вік, місце проживання, інвалідність, соціально-економічний статус тощо).

По-четверте, потребує виконання Національний план дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок на період до 2021 року [17], який урховує зміст рекомендацій; заходи, спрямовані на виконання рекомендацій; індикатори досягнення; строк виконання; відповідальних за виконання.

Ми вважаємо, що для реалізації зазначених гендерних зобов'язань Україна повинна мати таке:

- чіткий план їх реалізації, які ґрунтуються на загальних принципах гендерної політики ЄС [18], якими є права людини, демократія, верховенство права;
- колективний контроль за соціальними механізмами панування, які можуть бути реалізовані незалежно від гендерних стереотипів, зокрема на основі встановлення чітких критеріїв для проведення гендерно-правової експертизи прийнятих та проєктних нормативно-правових актів;

– відповідні організаційні структури по всій вертикалі влади задля забезпечення принципу гендерної паритетності, який характеризується визнанням у суспільстві і державі рівноправності внеску жінок і чоловіків у розвиток демократії; серед новостворених структур важливу роль відіграє Інститут уповноваженого з гендерних питань у Верховній Раді України, щорічний звіт якого має бути оприлюднений і широко обговорений в експертному середовищі.

Також у Верховній Раді України має бути розроблений план розвитку її інституційної спроможності, який має включати технологію розбудови внутрішньої системи забезпечення якості в організації. Нами пропонується, що така технологія має включати три етапи.

Перший етап – етап розроблення Стратегії (політики) і процедур забезпечення якості у Верховній Раді України та всіх її підрозділів, зокрема Апарату Верховної Ради України, комітетів Верховної Ради України. На цьому етапі має бути призначена відповідальна особа; затверджено групу якості; визначено мету, терміни проведення заходів, напрями самооцінювання; розподіл повноважень між членами групи якості.

Другий етап – етап вивчення та оцінювання (самооцінювання) діяльності Верховної Ради України за розробленою і затвердженою Стратегією (політикою). Він включає оприлюднення критеріїв, правил і процедур оцінювання діяльності.

Третій етап – етап планування за визначеними напрямками вдосконалення, зокрема розроблення річного плану роботи на наступний рік з урахуванням висновків та результатів самооцінювання.

Реалізація цієї технології сприятиме забезпеченню інституційної спроможності Верховної Ради України, що прискорить вирішення багатьох питань у державі, зокрема гендерних, адже якщо у вищому законодавчому органі у цьому питанні будуть розроблені всі процедури, затверджено відповідальних осіб тощо, то в інших інституціях країни будуть вирішені питання реалізації гендерних зобов'язань, під якими ми розуміємо регламентовані норми забезпечення гендерної паритетності та їх неухильне виконання.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Реалізація гендерних зобов'язань України можлива за умов запровадження стандартів гендерної політики в діяльність усіх інститутів держави й суспільства, зокрема у діяльність Верховної Ради України, що передбачає розвиток принципу толерантності в діяльності народних депутатів України, формування гендерно-збалансованих структур у Верховній Раді України, запровадження гендерного самооцінювання та гендерного навчання народних депутатів України і працівників Апарату Верховної Ради України.

Верховна Рада України як вищий законодавчий орган державної влади в умовах демократичного розвитку держави має ухвалювати гендерно збалансовані закони та державний бюджет; здійснювати контроль за діяльністю Уряду та представництвом громадян України в процесах державного врядування у сфері реалізації гендерної політики; розвивати інституційну спроможність шляхом запровадження системи внутрішнього забезпечення управління якістю; сприяти реалізації гуманістичних цінностей, серед яких толерантність посідає значне місце у реалізації гендерних зобов'язань.

Список використаної літератури

1. Цілі сталого розвитку та Україна. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>.
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

3. Чи стане Парламент прикладом для покоління рівності? (Спільна стаття Дафіни Герчевої, Постійної представниці Програми розвитку ООН в Україні та Заступниці Голови Верховної Ради України Олени Кондратюк). URL: <https://www.rada.gov.ua/print/198765.html>.
4. Комих Н.Г. Роль гендерних стереотипів у дискурсивних владах політичного простору. *Актуальні проблеми політики*. 2017. Вип. 59. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/59_2017/17.pdf.
5. Гендерна політика в системі державного управління : підручник / за заг. ред. М.М. Білинської. Запоріжжя : Друкарський світ, 2011. 132 с.
6. Котовська О.І. Суспільні цінності як фактор становлення та розвитку зовнішньої політики України. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 4 (49). Ч. 1. С. 49–58.
7. Оцінка стану толерантності українського суспільства: ризики і можливості для формування національної єдності : аналітична записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/500>.
8. Огляд досліджень щодо гендерної рівності та розширення прав/можливостей жінок. URL: <https://www.prostir.ua/?focus=ohlyad-doslidzhen-schodo-hendernoji-rivnosti-ta-rozshyrennya-pravmozhlyvostej-zhinok>.
9. Індекс гендерного розриву: в Україні та світі. URL: <https://kpi.ua/2019-kp8-2>.
10. Ротар Н.Ю. Теоретико-методологічні аспекти формування етнокультурної толерантності. *Довідник міжрелігійної толерантності* / упор. Н.Ю. Ротар ; за ред. А.М. Круглашова. Чернівці : Букрек, 2011. С. 10–43.
11. Україна піднялася на 6 позицій в Індексі гендерного розриву. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2840277-ukraina-pidnalsya-na-6-pozicij-v-indeksi-gendernoi-rivnosti.html>.
12. Індекс демократії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Індекс_демократії.
13. Кондратюк М.М., Постельжук О.П. Етнічна толерантність як один із критеріїв інтеграції України в європейський політичний простір. *Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету*. 2012. Вип. 8. URL: file:///C:/Users/Lida/Downloads/Pps_2012_8_34.pdf.
14. Тест: наскільки Ви толерантні? URL: <https://www.projectkeshar.org.ua/news/test-naskilky-vy-tolerantni>.
15. Горулько О.Ю. Гендерно-правовий аналіз чинного законодавства України: сутність та проблеми застосування. *Практична політологія: тенденції і перспективи* : матеріали І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 17 березня 2021 року) / за заг. ред. В.А. Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. С. 19–26.
16. Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2018 року № 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-п#Text>.
17. Про затвердження Національного плану дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок на період до 2021 року : Розпорядження КМУ від 5 вересня 2018 року № 634-р.
18. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики. URL: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/genderna_pol_tika_s.pdf.

PROBLEMS OF REALIZATION OF GENDER COMMITMENTS IN THE VERKHOVNA RADA OF UKRAINE

Olga Gorulko

*National Academy for Public Administration under the President of Ukraine,
Institute of Public Administration,
Department of Parliamentarism and Political Management
Anton Tsedik str., 20, 03057, Kyiv, Ukraine*

The article considers a set of regulations on the implementation of Ukraine's gender commitments, which contribute to the formation of society modern worldview on parity. The relationship between the level of implementation of gender commitments is substantiated and the level of development of democracy in the state. The content of Ukraine's gender commitments is described, which is reflected in the Council of Europe's Gender Equality Strategy for 2018–2023 and implemented in Ukraine. It was found that Ukraine's gender commitments are: ensuring equal rights and opportunities for women and men; affirmation of the value of gender equality in all spheres of social life; development of gender strategies and related gender policies. It is noted that gender disparity in the state due to existing persistent gender stereotypes, which prevail in the public consciousness and insufficient level of political culture, which is formed on the basis of social values. Emphasis is placed on the implementation of Ukraine's gender commitments by: implementation of international gender policy standards; introduction of collegial scientific advisory councils with the Commissioner for Gender Policy in all representative bodies of public authority, in particular in the Verkhovna Rada of Ukraine. It was found that the adoption of gender-oriented bills, formation of gender-balanced structures in the Verkhovna Rada of Ukraine, introduction of gender audit and gender training of people's deputies of Ukraine and employees of the Verkhovna Rada of Ukraine, contribute to gender equality – the main gender commitments of the state. To this end, the Verkhovna Rada of Ukraine, as the highest legislative body of state power, in the conditions of democratic development of the state, has: adopt gender-balanced laws and the state budget; to exercise control over the activities of the Government and the representation of citizens of Ukraine in the processes of public administration in the field of gender policy; develop institutional capacity by introducing an internal quality management system; to promote the realization of humanistic values, including tolerance as a basic principle of gender, plays a significant role in addressing gender commitments.

Key words: gender, gender policy, gender equality, gender commitments, tolerance, democratic values.